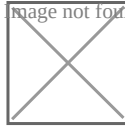

Η βιοηθική θεώρηση της προληπτικής ιατρικής

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Η βιοηθική αποτελεί τα τελευταία χρόνια την πιο προβεβλημένη ίσως εξειδίκευση της ηθικής επιστήμης. Η επιστημολογική διεύρυνση του κλάδου της, την οποία εισήγαγε η γερμανική και γενικότερα ευρωπαϊκή τάση, δημιούργησε νέα δεδομένα. Η βιοηθική δεν ταυτίζεται πια αποκλειστικά με τη βιοϊατρική ηθική, όπως κατ' αρχήν την ήθελε η αμερικανική «σχολή». Περιλαμβάνει όλο το φάσμα της ηθικής προβληματικής των επιστημών υγείας, και μέσα σε αυτές και την προληπτική ιατρική. Η προληπτική ιατρική γνωρίζει ημέρες άνθισης και ενδιαφέροντος στις μέρες μας. Ωστόσο σπάνια μπορεί να τη δει κανείς στα επιστημονικά περιοδικά με βιοηθική θεματολογία, όπου το ενδιαφέρον μονοπωλούν κυρίως εφαρμογές της παρεμβατικής και κλινικής ιατρικής.

Η ηθική προβληματική όμως της προληπτικής ιατρικής υπάρχει και έχει αναπτυχθεί εδώ και αρκετά χρόνια και έχει ιδιάζοντα χαρακτηριστικά, γι' αυτό και έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ ξεκινά σήμερα την παρουσίαση - υπό τη μορφή σειράς άρθρων - της διπλωματικής εργασίας που εκπόνησε η θεολόγος **Δήμητρα Μπότσαρη** υπό την επίβλεψη του καθηγητή π. Βασίλειου Καλλιακμάνη, στη θεολογική σχολή του Αριστοτελείου

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η προληπτική ιατρική (στο εξής Π.Ι.) αποτέλεσε ένα σημαντικό τομέα επιστημονικού ενδιαφέροντος της ιατρικής επιστήμης από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή. Η Π.Ι. συνδέθηκε με τις έννοιες της ατομικής υγιεινής, της δημόσιας υγιεινής, της κοινωνικής υγείας και της κοινωνικής ιατρικής. Όπως διαφαίνεται με την πρώτη ματιά, πρόκειται για έναν τομέα της ιατρικής με έντονα κοινωνικό χαρακτήρα. Στη σύγχρονη εποχή, με την ανάπτυξη της βιοϊατρικής τεχνολογίας και της εφαρμοσμένης γενετικής, προέκυψαν μέθοδοι πρόληψης νοσημάτων, οι οποίες έχουν έναν περισσότερο εξατομικευμένο χαρακτήρα. Ωστόσο, ακόμη και όταν η πρόληψη αφορά στο άτομο, εντάσσεται πάντοτε σε ένα πλαίσιο κοινωνικό.

Κατά την εφαρμογή ορισμένων μεθόδων της Π.Ι. παρουσιάστηκαν ηθικά διλήμματα, τα οποία απασχόλησαν τους κλάδους της ιατρικής ηθικής και της βιοηθικής. Στην παγκόσμια βιοηθική βιβλιογραφία οι αναφορές σε ζητήματα Π.Ι. είναι εμφανώς λιγότερες σε σχέση με άλλα ζητήματα τα οποία εμφανίζονται περισσότερο φλέγοντα, όπως είναι παραδείγματος χάρη οι μεταμοσχεύσεις, η ευθανασία, η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και οι παρεμβάσεις στο γονιδίωμα. Ωστόσο οι αναφορές που υπάρχουν, αναδεικνύουν τη σημασία και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της βιοηθικής προβληματικής της Π.Ι. Ο ιδιαίτερος αυτός χαρακτήρας έγκειται κυρίως στο γεγονός ότι οι περισσότερες από τις εφαρμογές της Π.Ι. διενεργούνται στην πράξη και όχι σε πειραματικό επίπεδο, όπως συμβαίνει με άλλα βιοηθικά ζητήματα. Αυτό σημαίνει ότι τα ηθικά διλήμματα των εφαρμογών της Π.Ι. ανακύπτουν και αντιμετωπίζονται στην καθημερινή κλινική πράξη.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες η καταγραφή της βιοηθικής προβληματικής της Π.Ι. καθώς και η προσέγγισή της από την πλευρά της χριστιανικής ηθικής, τα οποία αποτελούν και το αντικείμενο πραγμάτευσης της εργασίας μας, πιστεύουμε ότι παρουσιάζει αυξημένο ενδιαφέρον.

Στα άρθρα που θα ακολουθήσουν, θα παρατεθούν σε αδρές γραμμές ο ορισμός και οι εφαρμογές της Π.Ι. Επιλέχθηκαν οι εφαρμογές εκείνες οι οποίες παρουσιάζουν τα περισσότερα ηθικά διλήμματα. Δηλαδή βασικό κριτήριο επιλογής τους δεν είναι τόσο το εύρος της χρήσης τους στην ιατρική πράξη, αλλά κυρίως η βιοηθική προβληματική την οποία δημιουργούν.

Στη συνέχεια θα καταβάλουμε προσπάθεια να καταγράψουμε τις αντιδράσεις και τις κρίσεις των φορέων που ασχολούνται με τη βιοηθική απέναντι στις μεθόδους και στις εφαρμογές της Π.Ι. Θα εντοπιστούν τα σημεία εκείνα τα οποία γεννούν τα ηθικά ερωτηματικά και θα παρατεθεί ο τρόπος με τον οποίον τα εξέτασε και τα

αντιμετώπισε η βιοηθική επιστήμη. Η προσπάθειά μας δεν αφορά μόνον την καταγραφή των βιοηθικών αντιδράσεων, αλλά και την εμβάθυνση στο φιλοσοφικό και ανθρωπολογικό τους υπόβαθρο. Στόχος μας δηλαδή είναι να εξετάσουμε πάνω σε ποιες αρχές και αξίες η βιοηθική επιστήμη θεμελιώνει την προσέγγισή της στις ηθικά προβληματικές εφαρμογές της Π.Ι.

Τέλος, θα εξετάσουμε την ορθόδοξη θεολογική προσέγγιση της βιοηθικής προβληματικής της Π.Ι. Αναγνωρίζοντας τη σημασία του δεσμού μεταξύ ανθρωπολογίας και ηθικής για την ορθόδοξη θεολογία, θα καταβάλλουμε προσπάθεια να μην απομακρυνθούμε από το πλαίσιο αυτό κατά την πραγμάτευση του θέματός μας. Παράλληλα στόχος μας είναι να αξιοποιήσουμε με τη μέθοδο της αναλογίας την ασκητική πατερική διδασκαλία σε σημεία στα οποία αναφέρεται η αξία της πρόληψης ιδιαίτερα σε πνευματικό επίπεδο. Υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που εξετάζει η Π.Ι. ιδιαίτερα στο επίπεδο των βλαβερών έξεων και του εθισμού, τα οποία αφορούν πτυχές της πνευματικής χριστιανικής ζωής. Η ορθόδοξη ασκητική διδασκαλία σχετικά με τα πάθη, τις έξεις και την προληπτική αντιμετώπισή τους έχει ίσως πολλά να συνεισφέρει σε μία προσπάθεια θεολογικής και ηθικής αποτίμησης της Π.Ι.